

ГОРОБЕЦЬ ХАТНІЙ – птах 2024 року в Україні

З 1994 року Українське товариство охорони птахів щорічно обирає Птаха року. Ця традиція допомагає привернути увагу до певного виду орнітофауни країни, більше дізнатися про його спосіб життя та залучити громадськість до вивчення та охорони обраного виду.

У цьому році пташиним символом року став **горобець хатній**. Здається, що птах відомий і знайомий. Та виявляється, що ні. Без уважного спостереження горобця хатнього можна сплутати з його родичем – горобцем польовим, який також усе частіше трапляється поруч із людиною в містах і селах.

Загалом в Україні зустрічається чотири види горобців. Окрім поширених і вище зазначених, є ще рідкісні залітні гості – чорногрудий і скельний. Загалом родина горобців у світі нараховує 25 видів.

Так який він з себе знайомий незнайомець – символ 2024 року?

Горобець хатній (*Passer domesticus*) мешкає поруч з людиною, часто цікавиться нашими їстівними вподобаннями, сидючи поруч у міському просторі та голосно й жваво цвірінькаючи.

Щоб розрізнити горобця хатнього і польового важливо запам'ятати їх головні зовнішні відмінності: горобець хатній має сіру шапочку на потилиці й такого ж кольору щоки. У польового – голова коричнева і на сірих щоках чорні плями.

Також хатній трішки більший за польового. У горобця хатнього помітний статевий диморфізм – самиці виду забарвлені скромніше, у коричневих тонах.

Горобець хатній – товариський птах із денним способом життя. Окрім репродуктивного сезону птахи часто влаштовуються на спільну ночівлю у чагарниках і кущах, а весь денний час присвячують пошукам корму, жваво стрибаючи по землі та гілках. Звичайна поза для сну в

Фото: Жанна Срібна

горобців – заховати дзьоб під пір'я крила. Голосне цвірінькання – це типовий супровід, коли горобці готуються до сну ввечері, а також перед тим, як птахи залишають "рослину-гуртожиток" вранці.

На деревах птах з апетитом ласує бруньками та ягодами, на землі знаходить для поживи насіння бур'янів і часто навідується до годівничок, щоб підживитися хлібними крихтами або зерном. Живиться переважно рослинною їжею, лише навесні частково комахами, якими також

вигодовує пташенят. Це осілий синантропний вид. Горобець хатній зрідка зустрічається дуже далеко від людей. Так само й гнізда влаштовує поруч: у щілинах будівель, під дахами тощо.

Горобець хатній починає гніздитися рано. У другій половині березня птахи розбиваються на пари та облаштовують гнізда. У будівельному матеріалі для домівки багато пір'я та пуху, якими горобці вистеляють внутрішню поверхню. Хоч горобці й ведуть колоніальний спосіб

Фото: Жанна Срібна

хвів неухильно скорочується. Якщо проблему ігнорувати, то горобці можуть потрапити в список зникаючих видів птахів. За словами екологів, популяція горобців знизилась у середньому у 1,5-2 рази. На птахів у містах негативно впливають забруднення повітря та ґрунту важкими металами й діоксидом вуглецю, а також електромагнітне забруднення. Горобці не люблять та уникають щільної новітньої забудови, з відсутністю парків і зелених зон. Вони в'ють гнізда під дахами і, якщо раніше, у них туди був доступ, то тепер можливостей облаштувати собі гніздування набагато менше. Також є конкуренція за корм із голубами. Та без цих птахів шкідники знищать парки та сади. Отже, потрібно приділити значну увагу проблемі збереження горобця хатнього. ■

Тетяна Журій,
менеджер комунікацій
ГО "Українське товариство
охорони птахів",
Данило Дьомін,
студент Національного
університету біоресурсів
і природокористування України
E-mail:
communication@birdlife.org.ua

життя, під час гніздового періоду запекло захищають своє житло від інших членів зграї. Яйця з'являються наприкінці квітня. Насиджування триває всього 11 діб, а через два тижні пташенята залишають гніздо. Більшість пар намагаються виростити принаймні два виводки на рік. Горобець хатній моногамний вид і, як правило, пари спаровуються на все життя.

Восени горобці збираються у великій зграї та кочують у пошуках води та корму, не відлітаючи далеко від рідної гніздівлі. В Україні вид поширений на всій території.

Пилова ванна – важлива процедура горобця хатнього, яка проводиться групами на сухих ділянках землі. Це спосіб позбутися паразитів або інших шкідливих речовин з оперення та шкіри.

Будучи вихідцем з Євразії та Північної Африки, горобець хатній успішно поширився на всіх континентах світу крім Антарктиди.

Основними хижаками для молоді горобця хатнього вважаються коти. Вони виловлюють велику кількість недосвідчених птахів одразу після того, як молодь залишає гнізда.

Слід відмітити, що 20 березня відзначають Всесвітній день горобця. Свято виникло за ініціативи індійського співтовариства "Nature Forever Society" у співпраці з "Eco-Sys

Action Foundation" (Франція). Ініціативу підтримали також численні інші національні та міжнародні організації. Метою Всесвітнього дня горобця є виділення важливості збереження популяції хатніх горобців, які наразі мають одні з найбільших популяцій у містах, але чисельність цих пта-

Фото: Жанна Срібна